

MÄRKMEID ÖÖSORRI TEGEVUSAKTIIVSUSEST
On the Nocturnal Activity of Caprimulgus europaeus

Jaanus E l t s

Sarnaselt päevalindudega on ka öölindudel oma kindel ajakava, ainult et nende "päev" algab õhtuhämaruses.

1985.a. juulis-augustis tegin märkmeid öösorri häälitsemise algusaja kohta. Kuna nende lindude tegevus hämaruses on võrdlemisi tabamatu, ei ole võimalik seda vaadelda: jääb üle kuulata vaid häälitsusi. 31.07 - 12.08 märkisin Kõrvemaal Kautla vahtkonnas üles öösorri esimese häälitsemise aja. Selgus, et see on võrdlemisi vähe varieeruv: 21.45 - 22.22 (Ida-Euroopa suveaja järgi), seega 37 minutit. Et vaatlused toimusid alati ühes kohas, siis võib arvata, et kuulatud hääled olid vaid ühe paari omad.

Minu käsutuses olevate andmete põhjal ei näi ilmastik esimese häälitsemise aega olulisest mõjutavat, kuid selline tulemus võib olla seotud tõsiasjaga, et vaadeldaval ajal ei olnud ilmaoludes olulisi muutusi.

Millal kõlab viimane häälitsus, ei tea seni veel ütelda.

Andmeid öölindude kohta on raske koguda, vist seepärast me neist nii vähe teamegi. Ühelt poolt alahindame nende arvust, teisalt on kesised meie teadmised nende käitumise, tavade, pesitsusbioloogia jms. kohta. Kui haudevältus on vähemuutuv näitaja üle kogu levila, siis fenoloogia, tegevusaktiivsuse jne. kohta seda küll ütelda ei saa.

Kuigi olen kirjeldatud piirkonnas välitöödel olnud juba aastaid, olen öösorre kohanud vaid 1985.a. Põhjus selleks on väga lihtne - pole olnud vajadust metsas ööbida.

Agaga meil on veel rukkirääk, täpikhuik, ritsiklinnud...

Toimetuse kommentaar.

Kui kakuliste loendusi tehakse Eestis õige mitmes paigas, siis teiste õise aktiivsusega lindude arvukusest on meil andmeid tõesti napilt (tõsi küll, "Hirundo" järgmises numbris peaks ilmuma ülevaade rukkiräägu arvukuse muutustest. See üksik erand aga pigem kinnitab reeglit). Iseenesest ei kao ükski puudus, niisiis on siinkohal hea võimalus reklaamida Soomes alates 1980.a. tehtavaid nn. öölaulikuloendusi. Kuigi juuni on kõikvõimalike loendus- jm. programmidega niigi üleküllastatud, leidub ehk ometi harrastajaid, kel tahtmist asja proovida (eriti sobilikud peaksid need loendused olema hommikuse unega ornitoloogidele!).

Metoodika on tegelikult ülilihtne: igal aastal läbitakse kolmel sobiva ilmaga ööl kindel marsruut, kandes kaardikoo-piale (skeemile) kõik kuulnud (laulvad) linnud. Metsamassii-vides on öölaulikke suhteliselt vähe, seega tuleks marsruudi valikul eelistada põõsastikes, niitudel, kultuurmaastikus jne. kulgevaid radu ja (maan)teid. Marsruudi pikkuseks võiks olla mõni kuni mõnieteist kilomeetrit; igal juhul peab loendusaeg mahtuma kl. 23 ja 6 (eelistatult kl. 24 ja 3) vahele. Soomes tehakse esimene loendus mai viimasel dekaadil, teine juuni esimese 12 päeva jooksul ning kolmas 13.-24. juuni vahemikus. Hiljem kantakse loendustulemused spetsiaalsetele ankeetidele (meil neid mõistaqi veel pole).

Niisiis - kõiki asjast huvitatuid unetuid vaatlejaid palutakse täpsema info saamiseks ühendust võtta LUS-i ornito- loogiasektsiooniga (202400 Tartu, Kompanii t. 3). Ehk õnnestub 1991. aastal programm käivitada?

